

ЗАПИСНИК

Бр. 02-6061
27-01-2020 год.
НОВАЦИ

од јавната расправа за Нацрт А – Дозвола за усогласување со оперативниот план, РЕК
Битола одржана на ден 10.01.2020 год. со почеток во 12.00 ч.
во просториите на Општина Новаци

На јавната расправа присуствуваа:

-Љубе Кузмановски	Градоначалник на Општина Новаци
-Наташа Петровска	Градоначалник на Општина Битола
-Јасмина Гулевска	Градоначалник на Општина Могила
-Златко Курчиевски	Директор на РЕК„Битола“
-Наташа Поповска	РЕК„Битола“
-Никола Радевски	РЕК„Битола“
-Кире Климеvски	РЕК„Битола“
-Методија Куновски	РЕК„Битола“
-Магдалена Т. Трпевска	Технолаб Скопје
-Дејан Митревски	Технолаб Скопје
-Љубомир Ивановски	Технолаб Скопје
-Зоран Димовски	Државен инспектор за животна средина
-Лендита Дика	МЖСПП
-Назим Алити	МЖСПП
-Беса Татеши	МЖСПП
-Светлана Глигорова	МЖСПП
-Цветанка Ристевска	Општина Битола
-Петар Велјановски	Општина Новаци
-Борче Јовановски	Директор на комунална хигиена Новаци
-Душко Груевски	Битола сака чист воздух
-Бошко Србиновски	Глобал Битола
-Пеце Цветкоски	Глобал Битола
-Зоран Гроздановски	Глобал Битола
-Томе Крстевски	Глобал Битола
-Мите Ристов	Геосфера Битола
-Анета Блажевска	Апла
-Гордана Гравчевска	Јавност
-Васка Младеновска	Битолски весник
-Емилија Мисирлиевски	Телма, Апла
-Жанета Здравковска	СДК, Апла
-Панде Димитровски	Без навреда
-Симе Алушевски	Его

На почетокот директорот на Технолаб Скопје, Магдалена Трајковска Трпевска, како претставник на консултанската куќа која заедно со претставниците на РЕК„Битола“ и претставниците на МЖСПП го подготвуваше Барањето заедно со Нацрт интегрираната дозволата за усогласување со оперативниот план на АД ЕСМ, подружница РЕК„Битола“, го презентира пред присутните. Барањето кое претставува цела студија од 500 страници со 15 поглавја и како Нацрт се презентираше во кратки црти за да после тоа присутните можат да постават прашање и да дадат свои забелешки. Директорката на Технолаб Скопје зборуваше за инсталацијата за производство на електрична енергија и управување со отпад која спаѓа во инсталации со номинален

топлински влез поголем од 50 MW , депонии со влез за над 10 т/ден или депонии чијшто вкупен капацитет надминува 25.000 т, со исклучок на депонии со интерен отпад, како и инсталации за управување со отпад од рудници. Во кратки црти беше претставен профилот на РЕК „Битола“ заедно со технолошкиот процес на производство на електрична енергија во трите блока на термоелектраните од јаглен од рудниците „Суводол“ и „Брод – Гнеотино“ во РЕК „Битола“, како и одложување на пепелта на депонијата за пепел. Исто така беше истакнато дека РЕК „Битола“ има стандард за управување со квалитетот на животната средина и тоа ИСО 9001, ИСО 18001 и стандардот ОХСАС. Тоа значи дека покрај примарната цел за производство на електрична енергија и снабдување на конзумот со истата, во РЕК „Битола“ се води сметка за зачувување на животната средина од продуктите на производниот процес и на еден транспарентен начин се запознава со тоа засегнатата јавност.

Потоа во кратки црти беа наведени емисиите кои како резултат од технолошкиот процес на производство на електрична енергија се испуштаат во воздухот и во подземните и надземните води, типовите на отпад и мерките кои РЕК „Битола“ секојдневно ги презема во намалување или неутрализирање на негативните влијанија од емисиите врз животната средина.

Презентиран беше и оперативниот план со проектирани рокови и предвидени средства во насока на она што треба да се подобри или да се вложи со цел да се неутрализира влијанието на инсталацијата на животната средина во одреден временски период. Оперативниот план содржи 21 активност за кои преговараа тимовите на РЕК „Битола“ со преставниците на МЖСПП. Потоа се презентирани поединечно активностите од оперативниот план со напомена кои од нив се завршени, кои се во тек и кои треба да се завршат во определени рокови и со предвидени средства во наредниот период

- Спречување на распрашувањето на депонијата со пепел веќе е завршена активност (чинела 15000 евра годишно)
- Рекултивација на одлагалиштето и депонијата за пепел континуирано се одвива (чини 10000 евра годишно)
- Одредување на места за безбедно складирање на опасен отпад (чини 100000 евра)
- Оформување на заштитна зона со високостеблеста шума е континуирана активност која продолжува со сопствени садници (чини 10000 евра годишно)
- Управување со отпад трае континуирано (чини 15000 евра годишно)
- Заштитен базен за чување на моторни масла (чини 100000 евра)
- Заштита и спречување на самозапалување на јагленот е активност која се спроведува континуирано од поодамна со набивање на јагленот и намалување на ризикот од негово самозапалување
- Намалување на емисија на јагленова прашина по одлагалиштата за јаглен ќе се реализира во три фази од 2020 до 2022, 2020 до 2023 и 2020 до 2025 година (чини 1.400.000евра)
- Ажуриран план за гасење на пожар во РЕК „Битола“ (чини 20000 евра)
- Намалување на емисијата на прашина со намалување на издувните гасови
- Поправка на постоечкиот сепаратор за отпадни масла (чини 15000 евра)
- Изработка на основен проект и негова реализација во насока на зафаќање на технички фекални и атмосферски води и нивно прочистување
- Автоматизација на управување со процесот на производство – завршена
- Намалување на емисија на прашина од движење на возилата и механизацијата – континуирана активност (чини 100000евра)
- Намалување на емисиите во воздухот на одлагалиштето за јаловина – континуирана активност
- Набавка на три емисиски мерни станици – завршена активност

-Намалување на SO₂ и прашина – замена на електростатските филтри со замена на димните вентилатори за издувни гасови и десулфуризација – најголема инвестиција
-Распрашување на депонијата со пепел, покривање со земја и комплетна биолошка рекултивација (вредност 2500000 евра)

-Добивање на дозвола на операторот како инсталации со номинален топлински влез поголем од 50 MW , депонии со влез за над 10 т/ден или депонии чијшто вкупен капацитет надминува 25.000 т, со исклучок на депонии со интересен отпад, како и инсталации за управување со отпад од рудници, односно интегрирана еколошка дозвола.

Оваа дозвола предизвикува задоволство за тој што ја добива но и одговорност и посветеност во наредниот период за зачувување на животната средина а согласно дозлата го очекува и постојан мониторинг, постојан и континуиран пристап на земање на примероци и мерење на емисиите , почитување на одредени стандарди и подготвување на годишни извештаи за животна средина и пристап на јавноста до овие информации за животната средина.

Со оваа информација заврши првиот дел од јавната расправа и се премина на прашања на присутните во врска со темата на јавната расправа.

-Томе Крстевски од Глобал Битола запраша следно:

Ова што денес го гледаме требаше да почне во 2007 година а се случува во 2019 година. Филтите требаше одамна да се заменат и ме интересира дали барем на едниот оџак тој ќе биде заменет до 2020 година? Добро е сепак што нешто е направено и нешто сега се прави во оваа насока и се надевам дека ќе продолжи оваа активност и понатаму. Прашањето е како ќе се одвива мониторингот на имплементацијата на активностите од оваа Дозвола, дали ќе има надворешен надзор ?

Во одговорот беше истакнато дека ова е нацрт верзија на дозлата и добродојдени се сите забелешки во тој правец со цел да се даде финална форма на оваа нацрт дозвола. Факт е дека требаше да се издаде порано според законот и сите процедури но тука сме каде што сме и сега треба да се исполнат условите кои се дадени во дозлата. Кога дозлата ќе се издаде значи обврска за операторот сите услови до еден да бидат исполнети. Доколку тоа не се направи прво следи казна а понатаму и затворање на инсталацијата. Законот предвидува мониторинг на веќе издадените дозволи а тоа го прави државниот инспекторат за животна средина.

-Анета Блажевска – новинар на АПЛА , запраша што е сменето од 2007 и зошто овие мерки како казни или затворање не се применуваа досега?

Во одговорот се истакна дека во 2007 само се аплицираше за добивање на интегрирана дозвола но дури сега енергетската заедница донесе одлука за сите земји во регионот ваквите инсталации да се усогласат со постојната законска регулатива со краен рок до 2027 година. И кога ќе се издаде Дозволата ќе започне и мониторингот и примената на мерките.

-Душко Груевски – Битола сака чист воздух постави три прашања.

Во врска со точка б – третирање на отпадните масла предвидено е со закон како се третираат тие па ме интересира дали досега е вршен некаков мониторинг на третирањето на отпадните масла и воопшто на отпадот од РЕК Битола, кој мониторираше и дали има записници од резултатите од тоа?

Одговорот од претставникот на СТС на РЕК „Битола“ беше дека отпадните масла и досега соодветно се третираа и сите информации за тоа можат да се добијат во СТС на РЕК „Битола“

Второто прашање беше во однос на трите мерни станици поставени во околината на РЕК Битола за кои се рече дека е завршена работа информациите говорат дека една а некогаш и повеќе мерни станици не биле во функција, односно дали се сега во функција, дали соодветно мерат и дали можат да се добијат резултатите од мерењата? Одговорот од претставникот на СТС на РЕК „Битола“ беше дека од трите мерни станици во моментот две се во функција а третата за брзо време ќе биде ставена во функција. Резултатите од мерењата се постојано достапни и можат да се добијат во СТС на РЕК „Битола“ Се планира поставување на табли за следење на резултатите во Општина Новаци и во Општина Битола за граѓаните во секој момент да имаат точни информации.

Третото прашање беше во врска со отпепелувањето, чекорите кои се предвидени со оперативниот план се познати но дали досега е преземено нешто за справување со штетите за околината предизвикани од пепелта?

Одговорот од претставникот на СТС на РЕК „Битола“ беше дека минатата година ставени се прскачи на одлагалиштето за пепел а согласно Главниот рударски проект за одлагање на пепелта до 2025 година ќе се врши рекултивацијата и ревитализацијата на истите.

Следното прашање беше до Технолаб, како лабораторија со која РЕК Битола соработува долго време, за објавената информација на нивната Веб страница за присуство на тешки метали во почвата околу РЕК Битола како резултат на нивно мерење?

Претставникот на Технолаб истакна дека согласно кодексот и политиката на фирмата, таа не објавува резултати од мерења и овие резултати се објавени од некои невладини организации и не се однесуваат за почвата сигурно ами се однесуваа на проценката колку во емисијата на прашина може да има тешки метали.

Претставник на МЖСПП истакна дека постојат два вида на дозволи и тоа дозволи за усогласување и интегрирани дозволи. Првите се даваат на инсталации кои не се усогласени со законот и им се дава транзиционен период да тоа го направат. Кога ќе се исполни и последната активност од овој нацрт што денес се презентираше тогаш веќе Дозволата станува интегрирана еколошка дозвола.

-Мите Ристов од Геосфера Битола

Врз основа на извештајот за присуство на тешки метали тие за РЕК Битола се особено високи за оловото, живата и арсенот. Зошто овие тешки метали не се земени во предвид при изработката на оперативниот план за нивно намалување?

Одговорот на претставникот на МЖСПП беше дека за концентрациите на тешки метали во воздух предвидени се максимално дозволени количини како и мерки кои треба да се преземат да се дојде до максимално дозволени количини.

Одговорот на ова прашање на претставникот на Технолаб беше дека овие концентрации на тешки метали во воздухот се на годишно ниво и се многу мали количини а гранични вредности има за концентрации а не за количини. Третманот на овие тешки метали кои излегуваат во гасовите е предвиден во реконструкцијата на електростатските филтри, процесот на десулфуризација и третман на депонијата.

-Дали постојат механизми за лоцирање на одговорност за непочитување на сите овие фази и процеси кои се поврзани сукцесивно и сериски следуваат?

Одговорот беше дека овој нацрт е изработен врз основа на законот кој е во сила и националниот план за редуција на емисии, документ кој е донесен на ниво на Влада. Апликацијата и тој оперативен план тогаш се разликува од оперативниот план кој е ставен денес во Дозволата.

Директорот на РЕК Битола Златко Курчиевски истакна дека законската регулатива тогаш беше поинаква а сега е по рестриктивна но сепак за сериозноста и посветеноста на ова раководство во стварање на услови за зачувување на животната средина зборуваат и средствата кои се предвидени во овој оперативен план во однос на средствата кои беа предвидени од претходното раководство. Па така тој направи споредба на средствата предвидени за решавање на овој проблем од 2007 до 2014 година со овие сега. Спречување на распрашувањето на одлагалиштата за пепел со течни средства за 6 години само 140.000 евра, рекултивација на површинскиот коп и одлагалчиштата за пепел за 6 години само 80.000 евра, оформување на заштитна зона со високостеблеста шума за 6 години биле предвидени само 20.000 евра додека сега за само две години за ова се потрошени повеќе од 50.000 евра. Акција за чистење рециклиран отпад сепарирање и складирање за 6 години само 5.000 евра. Изградба на заштитен базен за буриња со употребувано моторно масло за 6 години само 7.000 евра. Намалување на самозапалувањето на депонијата за јаглен за 6 години само 8.000 евра а само за употреба на механизација, независно дали е сопствена или од надворешна фирма, трошоците на дневно ниво се поголеми од 8.000 евра. Намалување на емисија на прашина со кондезионирање на излезни гасови од котелот што сега се прави со реконструкцијата на електростатските филтри, планирале да го направат со само 1.800.000 евра за 6 години. Реално само реконструкцијата на електростатските филтри кошта од 20 до 30 милиони евра. Десулфуризацијата ја планирале со само 360.000 евра за 6 години. По сите анализи и споредби под 110 до 120 милиони евра не може да се изгради постројка за десулфуризација која е фабрика во фабрика. Поправка на сепаратори на отпадни масла само 15.000 евра за 6 години. Вкупно за 6 години биле предвидени 3.192.000 евра наспроти тоа што сега е предвидено да биде 300.000.000 евра. Она што мора да се направи да се добијат соодветни резултати на планот на заштитата на животната средина а да не биде шминка кошта 300 милиони евра.

Се постави прашање дали филтерот за првиот оџак ќе може да биде сменет до август или до крајот на 2020 година на што се одговори позитивно и се истакна дека со тоа ќе се намали прашиката на ниво на законски дозволена граница а со процесот на десулфуризација покрај намалување на емисијата на сулфур ќе се намали и емисијата на прашина во количини кои се очекува да бидат важечки како ограничувања на ниво на Европска унија. Со други зборови РЕК „Битола“ до 2026 година како капацитет треба да биде спремен да ги задоволува и најстригите европски критериуми кога станува збор за заштита на животната средина. РЕК „Битола“ работи во насока на максимално продолжување на неговиот работен век и со отворање на рудникот Живојно тој може да се продолжи за 20 до 30 години. Исто така има планови за инсталирање на фотоволтаици на територијата на РЕК „Битола“ посебно во делот на старите одлагалишта кои се во сопственост на АД ЕСМ и план за изградба на гасна централа. Со добивањето на оваа Дозвола загадувањето на животната средина ќе се доведе во дозволените граници.

Што се однесува до депонијата за пепел, орвореноста на површините со пепел до 2018 година беа од 30 до 40 илјади метри квадратни додека во моментот површините кои

тековно се одржуваат на тоа ниво изнесуваат од 4 – 5 илјади метри квадратни што претставува и технолошки минимум.

На прашањето како се планира да се врши мониторинг кога ние немаме акредитирана државна лабораторија беше одговорено дека обврска на операторот е да ангажира акредитирана фирма за ова. Државна или приватна акредитација нема таа е една и единствена. Доколку самата лабораторија е акредитирана односно сертифицирана за посебни и одредени типови на анализи за погрешни резултати може засекогаш да ја изгуби лиценцата. Резултатите од нашите акредитирани лаборатории се признати на ниво на Европска унија. Ниту една институција нема право да укаже во која акредитирана лабораторија ќе се вршат испитувањата и ќе се направат анализите и тоа е право на операторот кој врши одредена индустриска активност. Доколку инспекторот има сомнеж дека анализите не се во ред тогаш можат да се направат и во референтна лабораторија.

Пеце Цветковски од Глобал запраша колкава е процената на тимот кој го работи ова за усогласеноста на постројката во моментот со Интегрираната дозвола во проценти? Одговорот беше дека за Дозволата да биде усогласена сите услови поставени во неа треба да бидат исполнети и 100% и само тогаш таа ќе биде А интегрирана еколошка дозвола.

Истакнато беше на самиот крај дека досега немало јавни расправи по ова прашање бидејќи согласно законот тоа не било облигаторна форма, и ова е прва јавна расправа, па сите прашања, забелешки или сугестии кои ги имаат присутните а со тоа и пошироката јавност во однос на Нацрт дозволата, а не се истакнаа на оваа јавна расправа, можат да бидат доставени до МЖСПП во рок од 3 дена согласно Законото или во рок од 10 дена како што истакна претставничката на МЖСПП.

Новаци

10.01.2020 год.